

מסורת הש"ס

יום טוב פרק שני ביצה

כג.

עין משפט  
נר מצוה

(א) [מורק י: ע"ג מוס' ד"ה קטורי דברי בני ברי"ש, (ט) [שנת קל"ג, (א) פסחים גג, דברטו יט, [תוספת' פ"ב ע"ג, (ד) [ערו"ת פ"ג מ"ג, (ה) שנת נד, (ו) [פסחים יא:], (ז) שנת נד, (ח) [פסחים יא: מוס' פ"ג], (ט) [ערו"ת ע"ה, (י) [שנת מא: ושי"ב], (יא) [שם ושי"ג, (ב) [נלקח כהמלה דף לג:], (ג) [נדרשתי ע"ה, (ד) [ע"ע מוס' שנת נד: ד"ה היה וכו' ומש"כ ע"ש על הגילוי].

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה על נבי וכו' ומאן דשרי עבר לללא יתמה ולא הו"א אכ מנאכה והבברה שלא לצורך מותר לעשות ביום טוב ומי"ב:

גליון הש"ס

בתנ"י אבל מקצתו ע"י שנת דף נג ע"ה מוס' ד"ה מוס' לית מורק דף ע"ג מוס' ד"ה ואין מועדין:

לעני רש"י

אפרונצ"י [פירוש ר"י, [לפני (שפלים בשפת הגבול לנור), אישטורליי"ר, לסקר במסוק.

מוסף רש"י

תודום איש רומי, שראל שזנו שיהי בזמני (פסחים גג), גדי מקולס, זלוי רש"י על כרעיו ועל קרבו נלית הפסח, דמנא ככלל זלוי (פסחים גג) ע"ה קע"ה (לפני ע"ה טרפון) קוריה מקולס לפי שמונה כרעיו חולל לו זלוי כושא כל זעו זלוי, כושע משת נגליה (ש"ס) מתגורר קולסא דמנא (פסחים גג) ובע"ז ברכות (ט), בלילי פסחים, זמנא ללפת שזוהי שלם, שנאמר זו על כרעיו ועל קרבו (ברכות יט), אלמלא תודום אתה, אלמלא (פסחים גג), קרבו קדשים, שהוה פסח קדשי לאסליל את ישראל קדשי מתוך, שהוהה סבור שהקישו לשם פסח (ברכות יט), מקצתו ע"ה ככלי ששינוי גמול ואינו עושה תורה, דחולל צנעלי חיים אכ מנאכה ה"א (פסחים יא:).

מוסף תוספות

א. מפני התקלה איש בומן הבית היה תמידי ומסתמא בו י"ג שנה היה כושעו וא"כ מאז קאמר הדוה מעשר כל שנת ושתי דע"כ לא היה בשעת חורבן הבית לכל היתור כי אם בן י"ד או ט"ו, מוס' שנת נד: ד"ה יוה וע"ה ע"ג, ב. בשביל מס. מר"פ, ג. דומיא דמה שאמרו (נדר מב), נזיר חופף ומפספס אבל לא סורק, רש"כ.

**על גבי חרס.** שהסקין: מוסר. דכזו ליכא והצורה נמי ע"י שינוי היא כלאחר יד וליכא איסורא דלורייתא: דקמוליד ריחא, שנכנס חרסם שלא היה צו ריח ואסור מדרבנן שהמוליד דבר חדש קרוב הוא לעושה מלאכה חדשה: **סחופי כסא אשיראי.** לכפות כוס מבושם על השיראים של מלבוש להכניס בהן ריח הבושם שזכוס: אסור. דקא מוליד ריח כשזיראים: מאי שנה ממוללו ומריח זו. דמניא (ב) משלין גבי ע"ז בשמים מוללו זין אנצעותי כדי להוציא ריחו או קוטמו שיהא מקום הקטימה לח ונותן ריח ונתלושין קמיירי: **רצא אמר על גבי גחלה נמי מוסר.** כשמואל דלכול נפש הוא עשון פירות זה וזה על נפש ואי משום כזו והצורה ואולודי ריחא מידי דהוה אצשרא אגומרי דליכא כל הני ושרי: **קטורה שרי.** כן דרש להם ולא פירש דבריו: אי **קטורה בידי.** שעושין לצמי שוקים ולצמי ידים של חלוקי הנשים שמקמטין אותן על עץ חלק או על אגודה של קשים וקורין אפרונצ"י מעשה אומן הוא ואסיר. וקטורה לשון קשר: **ואי קטורא.** לשון קטור הכבשן (ה) דהיינו לעשן: **אסור משום דמוליד ריח.** והיכי דרש דשרי: **נשרא אגומרי.** מוליד נמי ריח כפחמין: **אלמלא תודום אסא.** חסם גדול ונכבד: **קדשים פלגא דעסן.** מאי קרוב להאכיל קדשים איכא היאך יכולין להיות קדשים ואין אדם מקדישן: **אימא כעין קדשים.** והכי שלחו ליה שאתה מאכיל את ישראל קדשים בחוץ קדשים סלקא דעתך דברים רבי אלעזר בן עזריה מתיר וחכמים אוסרים (ה) פרתו ויצאה ברצועה שבין קרניה ומוקדין את הבהמה ביו"ט ושוחקין את הפלפלין ברחים שלהן (ה) רבי יהודה אומר אין מוקדין את הבהמה ביום טוב מפני שעושה חבורה (ה) אבל מקרצפין ואומרים אין מוקדין אף לא מקרצפין: **גב' (ה) למימרא דר' אלעזר בן עזריה** חדא פרה הויא ליה והאמר רב ואמרי לה אמר רב יהודה אמר רב תליסר אלפי עגלי הוה מעשר רבי אלעזר בן עזריה מעדריה כל שתא ושתיא תנא לא שלו היתה אלא של שכנתו היתה ומתוך שלא מיחה בה נקראת על שמו: **ומקדין את הבהמה ביו"ט:** תנו רבנן (ה) איזהו קרוד ואיזהו קרצוף קרוד קטנים ועושין חבורה קרצוף גדולים ואין עושין חבורה (ה) ג' מחלוקות בדבר רבי יהודה סבר (ה) דבר שאינו מתכוין אסור מיהו קרוד קטנים ועושין חבורה קרצוף גדולים ואין עושין חבורה ולא גזרינן קרצוף אטו קרוד ורבנן סברי לה אמר רב (ה) יהודה דבר שאינו מתכוין אסור וגזרינן קרצוף אטו קרוד ור' אלעזר בן עזריה סבר לה כר' שמעון דאמר (ה) דבר שאינו מתכוין מותר ובין קרוד ובין קרצוף שרי אמר רבא אמר רב נחמן אמר שמואל ואמרי לה אמר רב נחמן לחודיה והלכה כר' שמעון שהרי רבי אלעזר בן עזריה מודה לו אמר ליה רבא לרב נחמן ולימא מר הלכה כר' יהודה שהרי מודים לו א"ל אנא כר' שמעון ס"ל ועוד שהרי רבי אלעזר בן עזריה מודה לו: **מתנ'**

**על גבי חרס מותר ורבה אמר על גבי חרס נמי אסור משום דקא מוליד ריחא רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו (ה) סחופי כסא אשיראי** כיומא טבא אסור מ"ט משום דקמוליד ריחא ומ"ט ממוללו ומריח בו וקוטמו ומריח בו התם ריחא מיהא איתא ואוסופי הוא דקא מוסרף ריחא הכא אולודי הוא דקמוליד ריחא רבא אמר יעל גבי גחלת נמי מותר מידי דהוה אבשרא אגומרי דרש רב גביהא מבי כתיב אפתחא דבי ריש גלותא קטורא שרי א"ל אמומר מאי קטורא אי (ה) קטורא בידי מעשה אומן ואי לעשן אסור דהא קא מכבה אמר ליה רב אשי לעולם לעשן (ה) מידי דהוה אבשרא אגומרי איכא דאמרי א"ל אמומר מאי קטורא אי קטורא בידי מעשה אומן הוא אי לעשן אסור דקא מוליד ריחא אמר רב אשי אנא אמריתיה נהליה ומשמיה דגברא רבה אמריתיה נהליה לעולם לעשן ומידי דהוה אבשרא אגומרי: ועושין גדי מקולס: **תניא רבי יוסי אומר (ה) תודום איש רומי הנהיג את בני רומי לאכול גדי מקולס בלילי פסחים שלחו ליה אלמלא תודום אתה גזרונו עליך גדוי שאתה מאכיל את בני ישראל קדשים בחוץ קדשים סלקא דעתך דברים רבי אלעזר בן עזריה מתיר וחכמים אוסרים (ה) פרתו ויצאה ברצועה שבין קרניה ומוקדין את הבהמה ביו"ט ושוחקין את הפלפלין ברחים שלהן (ה) רבי יהודה אומר אין מוקדין את הבהמה ביום טוב מפני שעושה חבורה (ה) אבל מקרצפין ואומרים אין מוקדין אף לא מקרצפין: **גב' (ה) למימרא דר' אלעזר בן עזריה** חדא פרה הויא ליה והאמר רב ואמרי לה אמר רב יהודה אמר רב תליסר אלפי עגלי הוה מעשר רבי אלעזר בן עזריה מעדריה כל שתא ושתיא תנא לא שלו היתה אלא של שכנתו היתה ומתוך שלא מיחה בה נקראת על שמו: **ומקדין את הבהמה ביו"ט:** תנו רבנן (ה) איזהו קרוד ואיזהו קרצוף קרוד קטנים ועושין חבורה קרצוף גדולים ואין עושין חבורה (ה) ג' מחלוקות בדבר רבי יהודה סבר (ה) דבר שאינו מתכוין אסור מיהו קרוד קטנים ועושין חבורה קרצוף גדולים ואין עושין חבורה ולא גזרינן קרצוף אטו קרוד ורבנן סברי לה אמר רב (ה) יהודה דבר שאינו מתכוין אסור וגזרינן קרצוף אטו קרוד ור' אלעזר בן עזריה סבר לה כר' שמעון דאמר (ה) דבר שאינו מתכוין מותר ובין קרוד ובין קרצוף שרי אמר רבא אמר רב נחמן אמר שמואל ואמרי לה אמר רב נחמן לחודיה והלכה כר' שמעון שהרי רבי אלעזר בן עזריה מודה לו אמר ליה רבא לרב נחמן ולימא מר הלכה כר' יהודה שהרי מודים לו א"ל אנא כר' שמעון ס"ל ועוד שהרי רבי אלעזר בן עזריה מודה לו: **מתנ'****

**צב** א מיי פ"ד מהל' יו"ט הל' ו עו"ש"ע א"ח ס' תקוף ספק ד בהג"ה: **צב ב** מיי שם עו"ש"ע ע"ש: **צב ג** מיי פ"ח מהל' יו"ט הל' יד ופ"כ"ב מהל' שנת הל' כבן עו"ש"ע א"ח ס' תקוף ספק ה וס' תקוף ספק ג: **צב ד** מיי פ"ד מהלכות י"ע הלכ' טו סגנו לאון ע"ה עו"ש"ע א"ח ס' תקוף ספק ה: **צב ו** מיי שם פ"ג הל' יב עו"ש"ע א"ח ס' תקוף ספק ה: **צב ז** מיי פ"ח מהל' שנת הלכ' ה סגנו לאון פ"ה עו"ש"ע א"ח ס' של ספק ה: **רבינו הגנאל** ר' ירמיה אמר ע"ג חרס מותר, רבה ורב יוסף אמרי אפילו ע"ג חרס אסור משום דמוליד ריחא, וכן סחופי כסא אשיראי, ואקשינן עלייהו מ"ש מהרס דתניא מוללו ומריח בו קוטמו ומריח בו, ופריקין גבי ה"ס ריחא מיהא איתא ואוסופי מוליד הכא מוליד ריחא, רבא אמר ע"ג גחלת לעשן פירות מותר, מידי דהוה אצליית בשר ע"ג גחלים שאינן שחולתו מכבה וסופו מעשר שרי, דרש רב גבי האי קיטורא שרי, ואמר אמומר אי בידי (קטורא) בידי מעשה אומן הוא ואסור, אי לעשן פירות הוא מוליד ריחא ואסור, ואקשינא אמר רב אשי אנא אמריתיה נהליה לרב אביהא ושמואל דגברא (רבא) [רבח] אמריתיה נהליה, והוא רבא דאמר לעשן שרי מידי דהוה בישרא אגומרי, ומסקנא דשפתותין לגמרי את הבית ר"ג מתיר וחכמים אוסרין, וק"ל חכמים, ולעשות מוגמר להירח ולגמר כלום לא איתפריש דשרי, והלכתא ככולהי אסור, בר מעלוקת פירות שהוה מותר, ועושין גדי מקולס בלילי פסחים וחכמים אוסרין, וירושלמי תנא אי זהו גדי מקולס, כולו צלי ראשו על כרעיו ועל קרבו, מקצתו שלוק אין מקצתו צלי או מבושם וכן זה גדי מקולס, לילי יו"ט של פסח עושין עגל מקולס, לילי עצרת ולילי סכות ועושין גדי מקולס, תודום איש רומי נהניא את ישראל לאכול גדי מקולס לילי פסחים, שלחו לו חכמים אילולי לאו תודום אתה גזרונו ע"ך נזיר, תוספתא שהוה קורין אותו פסחים, ואמרו לה, שהמאכיל לישראל כעין קדשים בחוץ, גזרינן נזירי הוא, [מתנ' ג] דברים (ה) אילוני בן עזריה מתיר חכמים אוסרין, פרתו היתה יוצאה ברצועה שבין קרניה, ירושלמי רב ושמואל דאמרי תרוייהו עמוד מבינוניתו, אמר רב יוסי ב"ר בון שהיה מתיירס כנגדן, א"ר חנינא פסח אחת יצאת והשחירו שיניו מפני הצומות, ולא תא היתה חבורה שרי אסור רבא אמר רב נחמן אמר שמואל ואמרי לה אמר רב נחמן לחודיה והלכה כר' שמעון שהרי רבי אלעזר בן עזריה מודה לו אמר ליה רבא לרב נחמן ולימא מר הלכה כר' יהודה שהרי מודים לו א"ל אנא כר' שמעון ס"ל ועוד שהרי רבי אלעזר בן עזריה מודה לו: **מתנ'**

אפילו להימשך בה חכמים אוסרין, תנא ר' יונה בן פוי דברדיליה, אמרו לו או העבר רצועה מפרקן, או עמוד מבינוניתו, אמר רב יוסי ב"ר בון שהיה מתיירס כנגדן, א"ר חנינא פסח אחת יצאת והשחירו שיניו מפני הצומות, ולא תא היתה חבורה שרי אסור רבא אמר רב נחמן אמר שמואל ואמרי לה אמר רב נחמן לחודיה והלכה כר' שמעון שהרי רבי אלעזר בן עזריה מודה לו אמר ליה רבא לרב נחמן ולימא מר הלכה כר' יהודה שהרי מודים לו א"ל אנא כר' שמעון ס"ל ועוד שהרי רבי אלעזר בן עזריה מודה לו: **מתנ'**